

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Altissimi doctoris Antonii andree seraphici ordinis
minorum questiones subtilissime sup[er] duodeci[m]
libros methaphisice A[ristotelis]**

Antonius <Andreas>

in venetiarum, 24. XII. 1481

Liber Sextus

[urn:nbn:de:bsz:31-326419](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-326419)

Sextus.

argumenta posita i pede. nam ad dimidiam
 refertur duplum per se primo ut ad proprium
 correlatiuum. sed ad correlatiuum sui generis. s.
 ad submultiplex referit p se no primo. sicut spes
 refertur pzo ad gen^o ut ad pimum. correlatiuum
 sed ad idiuidua p se no pzo. sic g intelligenda e
 ista conclusio. q idem potest referri ad diuersa
 no pzo. qz pmo z p se ad correlatiuum p pzius
 z p se no p ad correlatiuum sui generis. vel ad a
 aliud. 3° conclusio fit ista. qm refertur idem ad
 duo ad vnu p se p ad aliud p se no pzo. post o
 illo ad quod refertur p se. pzo necessarium po
 nitur correlatiuum p se no pzo. no tam e neces
 sarium e conuerso. sed pot e p se correlatiuum si
 ne pzo correlatiuum. hanc ondo sic. qz si n ergo
 vnam extremum correlatiuum simul e z no est
 consequens e falsum. ergo z antecedens. pbat o
 consequentie. correlatiua snt simul z non sunt.
 refertur ergo. a. ad. b. per se primo puta dupli
 ad dimidiam z ad. c. p se n pta ad submultiplex
 tunc existente. b. i. dimidio necessario est. a. i. du
 plum cuius est per se primo correlatiuum sed o
 structo. c. i. submultiplici quod e per se correla
 tiuum dupli: z non primum destruitur. a idest
 duplum. si ergo b. i. dimidium posset ee no exis
 te. c. i. multiplici siml esset z non esset ipm. a. i. du
 plum. quia esset ad esse dimidij z destrueretur
 per se ad destructionem per se correlatiui qd e
 multiplex. z ideo non potest ee. b. destructo. c.
 verumtamen quia ipm. c. i. submultiplex quod
 e per se correlatiuum ponit tantum ee generis
 z non ponit necessario aliquid posterius ipo ge
 nere. io ipm. c. i. submultiplex quod e p se corze
 latiuuz potest esse non existente. b. i. dimidio qd
 est primum correlatiuum. Ad pimum in oppo
 situz de continente z contento z de potentia ac
 tua in comparatione ad passiuam z agere o pa
 tre dicto ad plures filios. patet ex his que dic
 ta sunt superius. naz continens licet sit id e ma
 terialiter z subiecte ad plura contenta ad que
 refertur per se primo: est tamen plura continen
 tia formaliter. nam propriuz z distinctis relatio
 nibus continentie refertur ad quodlibet illoz.
 Similiter dicendam est de patre dicto ad plu
 res filios de potentia autem actiua dictum est
 q refertur ad potentiam passiuam per se pzo.
 sed ad agere per se non primo z hoc non e icon
 ueniens ut patet ex secunda conclusione. Ad
 aliud per idem. nam ut ps ex pdictis. spes refer
 tur per se primo ad suum pimum correlatiuum.
 ut duplum ad dimidiam sed refertur ad corze
 latiuuz sui generis per se non primo scilicet ad
 multiplex. Ad tertium dicendam p idem q
 species refertur p se primo ad agens. sed ad in
 diuidua per se no pzo. Ad aliud i oppo^o de
 pbi. d. eedn q si itelluz p se que pzo dicitur
 ad itelligentem z ad itelligibile idem bis dicer
 retur. vel dato q referatur ad vtrumqz non

tam eque primo vel non relatione eiusdes ge
 neris. nam respectus quo accidens dependet. a. i.
 subiectum e respectus extrinsec^o adueniens ut
 dicitur i septimo huius. nec e respectus de ge
 nere relationis fm se.

Explicit liber quintus.

Questio

Prima.

De circa librum

sexto. vtrū scia practica for
 tiatur suam ee practica ex or
 dine ad fine que e praxis t
 ex obiecto. videtur q ex si
 ne. na 3° de aia dicitur q in
 intellectus extensione fit practicus z differt a spe
 culatio sine. Pre. b. d^r q prax ca e minus
 nobilis q speculatio quia e gra vsus. h autem
 argumeta no valent nisi vsus eet p se amil praxi
 ci bitus. Pre. 2° huius dicitur q huius spe
 culat. ue e vitas. practice vo opus. Contra h
 hic i littera qui distinguit sciam practica ta ac
 tinam qz faciuam a speculatio penes obiectuz
 vel subiectum. Rūdeo in ista qoe p aliq sup
 ponetur. 2° ad qoem dicit. Quatu ad p^o os
 h psupponē aliq q i p sunt onsa i plogo hui^o et
 et in. 5° p^o e q sit praxis. 2° e q duplex e finis
 .f. sinisgra. cui^o. z finis q de quo dictum i gto
 libro. Dicit 3° q extēho q scia practica extēdi
 tur ad praxim stat i duplio relatōe. v^o respectu
 aptitudinali. s. i respectu pozitatis natural^o z in
 respectu conformitatis 4° os psupponē q scia cā
 tur ab obiecto z a potētia mediate actū ut a du
 abas cāis pialibus itegrātibus vnam totalem
 cām effectiuam. Quātam ad 2° e opinio que
 dicit q illud a q scia diuidit practica e finis qui
 e ipsa praxis. p q opione arguit p anctozitates
 positas i pede. Pre. p idem sic. scia ū of pra
 tica ex obiecto. g ex sine. pna e enidens. pbat o
 aūtis dupli. p quia intellectus extensione snt pra
 ticus tertio de aia. quod non e verum nisi o eo
 dem intellectus pns speculatio z postea exten
 so ad opus. ergo circa idem obiectum pot esse
 consideratio speculatio z practica z per conse
 quens non erit practica ex obiecto. Secūdo
 sic. quia medicina diuiditur in practica z spe
 culat nam. z tamen ipsa e de aliquo eodē subie
 cto sic vel sic accepta. s. de sanitate vel corpore
 sanabili. Alius doctoz p eadem opinione ar
 guit sic. ratio qui dicitur rei accipit p se causa
 eius ex quibus hēt ee p se z essentialit^o. sed si
 nis per se noticie practice e p se causa eius. ergo
 ratio quiditotina noticie practice accipitur a p
 se sine eius qui est opus seu praxis ex secundo
 huius. Preterea noticia practica est illa que
 conformiter se habet appetitu recto. ex sexto

ethicorum. \bar{g} rō noticie p̄tice accipitur ex appeti-
tu recto. sicut ex regula. appetitus rectus ē ap-
petitus finis ut intenti et amati. Contra istam
opinionē arguit sic si scia dicitur p̄tica pp̄ ex
tētionē ad finem. q̄ro aut pp̄ ex tētionē actualē
vel aptitudinalem. n̄ pp̄ actualē. tum q̄ tōc ca-
dem scia aliq̄n eēt p̄tica aliq̄n nō. cū aliq̄n
do extēdat aliquādo nō. tū q̄z faber nō inten-
dens opari v̄l nō opans actu nō habēt cogniti-
onem p̄ticam. q̄d ē falsum. \bar{g} erit p̄tica pp̄
extētionē aptitudinalem. tunc sic. nūq̄ aptitudo
conuenit v̄num nature et repugnat alteri nisi pp̄
aliquod absolutū i tali natura intrinsecū. q̄z enī
h natura ē talis. id conuenit sibi talis aptitudo. \bar{g}
p̄supponitur i ipsa scia aliq̄ cō. intr seca pp̄ quā
conuenit sibi aptitudo tal. ista at cōditio sciētie ē
ab aliqua cā eius p̄oze. cause at p̄ozes ei sunt
intellectus et obiectū \bar{g} . p̄ticū eē conuenit scie ab
obiecto et ab intellectu nō \bar{g} a fine. Cōtra q̄a
finis ē causa p̄tia. s̄m Aulic. 6. metha. \bar{g} a fine po-
test scia eē talis nature ut ei conueniat talis ap-
titudo. Respondeo finis nō ē cā nisi iōtūm
amatus et desideratus mouet efficiēs ad agēdū
aptitudo at dicta conuenit scie sine finis sit ama-
tus sine nō. nam pōt eē intellecta dicta scia qua
literatūq̄ volūtas se deat. et si volūtas p̄ impossibi-
le n̄ eēt cōinnetta intellectui. ex^m. scia scribēdi ad
huc ē p̄tica siue volūtas amet op^o siue n̄. talis
 \bar{g} aptitudo n̄ conuenit scie a fine tāq̄ a finali cā.
q̄z nihil ē ab aliq̄ cā illa cā n̄ cante. Dico q̄
finis ē aptus amari anōq̄ aptitudo ista insit scie
p̄tice. ita q̄ illa p̄ticitabilitas ē a fine n̄ vt a
matus sed vt amabilis. Cōtra effectus nō h̄z a
causa aliq̄ iōtū ipsa ē apta nata cāre nisi actu
cūset. sed finis vt amabilis tū ē in aptitudine
cāndi. \bar{g} nō cāt aliquid nisi vt actu amatus mo-
uet efficiēs ad agēdū. P̄e ad p̄cipale sic
si finis facit sciētiā eē p̄ticā vel h̄ ē vt elicit^o
ē et habitus in re extra. vel vt ē cognitūs et confi-
deratus. vel vt ē itentus nō vt elicit^o et habitus
iaz i re extra. q̄z sic ē posterior scia et effectus ei^o
aliquo mō effectus at nō distinguit nec specifi-
cat suā cām. si vt cognitūs et cōsiderat^o. habēt
ppositūm: q̄z sic rōem obiecti. S̄z at vt itētus
h̄ iā ip̄obatu ē. q̄z naturalr anōq̄ finis intendaē
iam scia ē talis. i. p̄tica. nec rōnes h̄^o opinio-
nis cogunt. Ad auctoritatē tertij de aia dicē-
dum q̄ loqtur de fine vt cognitio. nā intellā o
rōcinās pp̄ aliq̄ rōcinatur pp̄ finē cognitum a
quo sumitur p̄nc^m demōstrationis p̄tice. sic
at finis h̄z rōem obiecti. Ad aliud d̄ p̄ meth.
dicendū q̄ p̄tica natio est \bar{g} a vsus vt p̄ se fi-
nis. h̄z tū aliq̄ aptitudinē ad vsus. s̄m q̄ vsus
ē per se obiectum eius v̄l aliquid v̄naliter iclu-
dens vsus. quale non pōt esse aliquid ens nisi
ens ad finem. omne aut tale obiectum ē ignobi-
lius obiecto speculabili. et iō talis ordo ad p̄tici
arguit ignobilitatem p̄tice respectu speculati-

ne. Ad aliud de 2° metha. dicēdū q̄ specula-
tiua et p̄tica h̄nt diuersos fines loquendo ē
de per se sine intra genno cognitōnistamē illi fi-
nes non p̄zio et istingūt ipsas. sed p̄oz distinctio
sciārum est ab obiectis. Ad p̄imum rōnē ne-
go anō. cum p̄batur q̄ intellectus extēsiōne sit
p̄ticus dico q̄ intellectus speculatiuus et p̄ti-
cus non sunt circa idem obiectum. nec intel-
tus speculatiuus quacūq̄ extēsiōne sit p̄ti-
cus. At. autem pōt tres gradus intellectus q̄
p̄m^o est considerare tantum speculabilia. scd̄us
est considerare agibilia in v̄niversali non dictā
do p̄sequi vel fugere. tertius est iam p̄seq̄
vel fugere vel dictare p̄secutionem vel fuga
in particulari. intellectus ergo existens in secun-
do gradu in quo est imperfecte p̄ticus exten-
dit se ad tertium et fit perfecte p̄ticus. dicēdo
se velle p̄sequi vel fugere. ita q̄ illa extēsiō
est intellectus imperfecte p̄tici ad considera-
tionem perfecte p̄ticam. puta ab apprehensio-
ne terribiliam addi tamen completum de eis p̄-
cipiendo fugam vel p̄secutionem. dato q̄ eri-
am intellectus speculatiuus fiat p̄ticus non ē
ad p̄positam quia speculatiuum et p̄ticum
sunt differentie accidentales intellectus. s̄z sunt
essēntiales sciētie i communi. sicut dicitur in se-
quenti questione. et ideo sciētia speculatiua n̄
extēditur. nec fit p̄tica ita q̄ impossibile est
circa idem obiectum esse sciētiā p̄ticā et
speculatiuā. Ad aliam p̄bationem de me-
dicina dicendū q̄ quando accipitur aliquid
medium inter dno extrema quanto plus rece-
dit ad vno extremo tanto plus accedit ad aliud
extremum. tunc sciētia pure speculatiue et sci-
entia pure p̄tica que immediate nata est esse
conformis p̄tici eliciēde que est p̄tica par-
ticularis. sunt quedam extrema inter que est me-
dia sciētia p̄tica v̄niversalis que scilicet non
est nata esse immediate conformis p̄tici elici-
ēde et ideo potest dici aliquo modo speculati-
na respectu sciētie p̄tice particularis que
immediate dirigit in p̄tici eliciendum ita in
p̄posito potest distingui medicina in theozī-
cam seu speculatiuā que scilicet est de v̄niver-
salibus causis et curis et in p̄ticā que est de
particularibus p̄p̄inquoibus p̄tici. tamen
secundum veritatem illa v̄niversalis que respe-
ctiue dicitur speculatiua est p̄tica simpliciter
quia virtualiter includit particulārem et est di-
rectina p̄tici licet mediate. Ad p̄imam ra-
tionem alterius doctoris rednat̄ contra cū
nam assumpta maiori addam mino. sed finis
per se noticie speculatiue est scire. ergo ratio
quiditatiue noticie speculatiue accipitur a per
se sine qui est scire et non ab obiecto. quod nul-
lus sane mentis diceret et ipse tenet op^m. Ad
formam dico q̄ finis quo non est causa fina-
lis. sed finis gratia cuius quoddam est ipm ob-

etiam eā finalis. et ipse e qui causat notitiā practi-
 cam: non autem finis quo nisi quatenus habz
 rōem obiecti et vt e cognitās. Ad aliud non
 valet. non enim e intelligendū sicut videt ac
 cipere argumētū q̄ scia practica se habet ad ap-
 petitū rectū cōformiter passive. sed se habz
 cōformiter actiue. nam hz rōem directū et re-
 gūlatim. ideo non valet. Sed igitur alia o-
 pinio quā teneo. s. q̄ scia practica sit practica ex
 obiecto. q̄ pbatur auctoritate phi sexto ethico-
 rum. vbi distinguit rōcinatiū a scientifico penes
 obiectū necessarium et ptingēs. Preterea
 tertio de aia assignat phās obiectū practicum
 bonū nō qd̄ cūq̄ sed agibile et cōtingēs. ergo
 scia est p se practica ex obiecto. n̄ ergo ex practi-
 et ex fine. Pre^a arguitur rōe sic. illud a quo
 scia practica hz duplicem respectū. s. positatis
 naturalis et conformitatis e illud a quo e scia
 practica. obiectū e huiusmodi. q̄ rē. ma. e enidēs
 nam eē practicum stat i duplici respectu vt ostē-
 sum fuit in pmo huius. m. p3 p de conformitate
 n̄m ipsā hēt ab obiecto quia obiectum vel e re-
 ctitudo praxis. vel aliquid vtrūq̄ includēs ip-
 sam rectitudinem. id enis ipi scie practice e pra-
 xis conformabilis vt sit recta quia scia practi-
 ca est talis obiecti. Secdo declarat minor de re-
 spectu positatis. hunc enim respectum hz sciam
 practica nō solum ex ratione potētiarum ordia-
 tarum naturalit̄ quatenus intellectus e pōz vo-
 luntate et praxis e actus voluntatis elicitus vel
 impetus. sed hz ex obiecto. eo q̄ non semp illa
 scia et intellectio pōz e practica. nisi sit determina-
 tina rectitudinis ipsius praxis formaliter vt q̄
 tualiter. et hoc hēt ex obiecto. Cōfirmatur qz
 a quo res habet esse effectiue ab illo hēt tale
 esse opziam. sed scia hz eē effectiue ab obiecto.
 q̄ ab obiecto hēt eē q̄ sit practica vel speculati-
 ua. non dico formaliter sed effectiue. p̄ia enim
 diuisio sciarum e ex obiectis sic ad questionem
 Ad auctoritates i op^m responsum e responden-
 do ad argumēta p̄ie opinionis.

Questio

.ij.

Trum practicum et specula-
 tiuum sint dñe eēti-
 ales scie in cōi. videtur q̄ nō. quia af-
 firmatio et negatio non sunt differē-
 tie eēntiales alicuius positivi. sed practica et spe-
 culatiuum hñt se sicut affirmatio et negatio. nā
 practicum dicit extensionē ad praxim hz specula-
 tiuum negat illā. q̄ rē. Contra phs hie in lra.
 vbi dicit sciam p̄ia dione p practica et specula-
 tiuum. hz p̄ia diuisio videt eē p dñas eēntiales
 Respondeo. p̄io p̄mittā vnā distinctionem
 scdo oīdam duplicem p̄clusionem. Quātum
 ad p̄mum dico q̄ practicum et speculatiuum du-
 pliciter p̄nt accipi. vno modo vt practica accipi-
 atur p eē aptitudinali directio seu p illo di-
 plicē respectu aoritudinali. de quo dictum e su-

pra et speculatiuum accipiatur p negatione illi-
 us duplicis respectus seu extēditatis ad pra-
 xim. Alio mō pōt accipi practicum sine practi-
 bilitas p rōe q̄ dā sine rōe intrinseca ipsi notitie
 q̄ qdē e sibi rō fundandi talem respectū et apti-
 tudine. speculatiuum at vel speculabilitas pro
 ista rōne intrinseca p qua repugnat tali notitie
 aptitudo seu respectus aptitudinalis p̄dictus. i
 possibile eni e aliqua aptitudine p̄uenire vni na-
 ture et repugnare alteri nisi alicui^o cōditiois i
 trinsece. Quātū ad 2^m sit ista p̄ia p̄clusio.
 speculatiuum et practica. p̄io modo n̄ sūt differē-
 tie eēntiales scie in cōmuni. hāc oīdo sic. nullus
 respectus formalit̄ vel negatio respectus e diffe-
 rentia eēntialis alicuius absoluta. sed scia e qd̄
 dam ens absolutū qz q̄litas. practica aut p̄^o mō
 dicit formaliter respectū speculatiuum vō nega-
 tionē eius. q̄ practicum et speculatiuum p̄mo modo
 n̄ sūt differēntiales scie i cōi. Si q̄ras quid er-
 go erūt. dicēdum q̄ sūt quedam passiones dis-
 iuncte scie in cōmuni. eo q̄ dicimus par et ipar
 esse passiones disiunctas numeri. Sicut eni nūe-
 rus e par vel ipar sic scia e practica vel speculati-
 ua. 2° p̄clusio sit ista. practicum et speculatiuum
 2° dicit sunt differētie eēntiales scie in cōi. hāc
 p̄lydeo sic. illa q̄ faciunt differētie eēntiales spēs
 p̄tetas sub genē sūt differētie eēntiales eius. s. s
 speculatiuum et practica 2° dicit sūt h^o i respectu
 scie i cōi. q̄ rē. minor p3 qz ex q̄ practica et specula-
 tiua sunt due spēs contente sub scia in cōmuni.
 vt sub genere os dare differentias eēntiales qz
 bus distinguūtur. illas voco p̄ditiones seu rōes
 intrinsecas ear p quas vni p̄uenit duplex respe-
 ctus p̄dictus: et alteri repugnat. Ad argumen-
 tum in oppositum dicēdū q̄ practica et specula-
 tiuum p̄^o dicit se hñt sicut affirmatio et negatio
 et h^o mō n̄ sunt differētie eēntiales. et t̄ sic ad argu-
 mētum p̄ceditur. et facit p p̄ia p̄clusionem. Si at
 practicum et speculatiuum sumā 2° mō vtrūq̄
 e aliquid positivū et sic ad arg^m nihil facit qz
 accipit mi. falsam.

Questio

.iij.

Trum trūbzis dño specula-
 tiue scie que e i phi-
 mathe. et diuinā. sic connēns. videt
 q̄ non tā. quia diminuta et insufficiē-
 tū. qz supflua p p̄^a via arguit sic. loyca e sciētia
 speculatiua et trū n̄ p̄tinet sub aliq̄ istaz. p3 q̄ ista
 dño sit diminuta. p̄ia e enidēs. aīis pbat. qz loy-
 ca n̄ e circa factibilia nec circa agibilia. et p̄ p̄ia
 n̄ e practica. q̄ speculatiua. Pre^a. ens e q̄l̄r diui-
 ditur i decē genera. ex quinto huius. ergo cum
 vnum diuidens scilicet q̄stas facit sciam spe-
 culatiuam puta mathematica eadē rōe et quod
 libet aliorum. et sic erunt plures quam tres.
 Preterea substantia corporea facit scientiam
 spālē. q̄ et incorporea. ergo erunt plures q̄ tres
 aīis patet quia de substantia corporea e sciētia

sp̄ialis. f. p̄bi. z naturalis. in qua p̄siderāt̄ p̄fe
 passiones eius: p̄batio p̄fic. qz suba icorpozea
 hz p̄p̄tates z passiones alias a passionib̄ ctis
 sicut z corpozea. hz ē p̄fectiores passiones q̄
 tenuis ē ens p̄fectius. q̄ si de suba corpozea est
 sc̄ia sp̄ialis p̄ter metha. multo magis de subst̄a
 in corpozea. Ex sc̄da via arguit̄ sic. meth. p̄si
 derat̄ quiditates oīum entiam q̄ z oīum passio
 nes. z per p̄ns nulla ē alia sc̄ia ab illa quia super
 flueret p̄na ē euidēs: p̄batio aīntis p̄z p̄ p̄h̄m
 hic in littera in p̄ncipio sexti. nulla inquit alia
 sc̄ia rōem facit de quod quid ē subiectu sed p̄e
 supponit quod quid ē sui subiecti v̄l. f. ex sc̄tu
 vel accipit aliunde. P̄re de q̄ritate nō tātū
 tractat mathe. sed ēt metha. z natural. vt p̄z ex
 sc̄do p̄bisi. q̄ mathema. nō distinguitur ab eis et
 p̄ p̄ns sup̄fluit. Contra Ap. hic in lra z Auic.
 p̄ metha. fac. Respondeo in ista q̄ōne p̄zimo i
 gram de sc̄iarum distinctōe. 2° de Ap. intensio
 ne. 3° de q̄ōis solutione. Quātū ad p̄mum est
 vna opinio q̄ cum sc̄ia sit bitus cōclusionis ex
 p̄ posterioz tot erūt sc̄ie distincte specificē quot
 sunt cōclusiones demōstrabile: p̄ qua opinioe
 arguitur sic. bitus inotescūt p̄ actus. s̄z respectu
 diuersaz cōclusionū sunt diuersi actus sciendi
 distincti specificē. q̄ bitus sūt diuersi sp̄. minoz
 p̄bat: qz act^o sciēdi circa diuersas cōclusiones
 sunt distincti plusq̄ nūero. q̄ specificē. p̄na. patet
 qz d̄sa maior q̄ d̄sa numeralis ē specifica. p̄ba
 tio aīntis. qz si non q̄ tales actus circa diuersas
 cōclusiones nō plus distinguit̄ q̄ actus sciendi
 circa eandē cōclusionē frequēter elicit^o. nā oīs
 differētia nūeralis ē equal. Sed p̄ qz si sit q̄
 ipsa geometria vel q̄cūq̄ alia sc̄ia nō ē vna nisi
 vnitatē aggregatōis ex multis sciētis. p̄ns ē fal
 sum. z 3° Ap. p̄ z 2° posterioz. p̄na p̄z. qz geome
 tria cōtinet multas cōclusiones specificē diffe
 rentes. Cōfirmatur. qz si sic sc̄ia mathe. z na
 turalis possent dici vna sc̄ia aggregatōe. sed h̄
 ē icōueniēs. f. q̄ tantā vnitatē hēant inter se sc̄ie
 que ponūt simplr diuersē q̄rā hz vna earum i
 se. Alia ē opinio q̄ dicit q̄ sc̄ia ē vna specificē
 q̄ ē circa subiectū vniū ad q̄ oīa attribuunt̄ ha
 bēs vnam rōem formale p̄siderādi oīa que p̄si
 derat. z tñ sc̄ia ē vna nūero i vna aīa ex multis
 actibus itelligendi generato eo mō quo in vno
 appetitū ē vna t̄pantia ex multis actib^o genera
 ta. differūt tñ hic z ibi. qz forma recipiens maḡ
 z minus aliqñ inducitur vno actu vel pluribus
 cōformibus. vt t̄pantia. aliqñ inducitur pluribus
 difformibus vt sc̄ie in quaz generatione talem
 p̄cessum ponunt. f. fm ordinē acgrendi sc̄iam.
 ipa enim generatur p̄ ex actibus cognoscendi. p̄
 mus p̄ncipiam vnius sc̄ie. z tunc hētar totū esse
 illius bitus scientifici s̄z in gradu infimo. z tunc
 ille bitus dicitur esse intellectus illius p̄ncipij.
 vterius cognoscendo alia p̄ncipia augetur il
 le bitus z dicitur intellectus plurimū p̄ncipioz

vterius ex p̄ncipijs deducendo cōclusiones
 amplius augetur z dicit̄ ē sc̄ia istarum conclu
 sionū semp tñ idem bitus manens nō h̄ns diffe
 rentiam nisi tñ rōis. Hoc p̄bat sic. qz p̄nci
 p̄fectus cognoscitur quando ex ipso conclusio
 deducitur quod non ēt nisi habitus p̄ncipij i
 tenderetur. ergo non generatur alius sed ange
 tur p̄exis. Sed contra hanc opinionē argui
 tur. nam sc̄dm ipsos actus naturaliter sunt ge
 neratiui habitus. per hoc quod naturalr relin
 quunt suam similitudinem in passio. sc̄d agctū
 differentū specificē fm p̄pas passiones sunt rea
 les similitudines specificē distincte. q̄ actus disti
 cti specie cuiusmōdi sunt intellectiones diuersoz
 p̄ncipiozū z diuersarum cōclusionū nō ge
 nerabunt eundem habitum specie. Cōfirma
 tur. quia vbi est eadem causa ē idem effectus. s̄z
 actus differentes morales vt temperantie z in
 sticie generant diuersos habitus specie ex eo q̄
 sc̄dm p̄pas rationes specificas imp̄rimant potē
 tie similitudines naturales differentes specificē.
 q̄ similiter erit in p̄posito. videtur enim extra
 rationem q̄ quidam habitus generatur ex ac
 tibus vniormibus. z quidam ex difformibus
 poterit enim dici eadem ratione q̄ non sit nisi
 vna virtus moralis que generatur ex quocūq̄
 actu z deinde augetur non tantum per actus si
 miles. s̄z ēt p̄ difformiozes. P̄re. Ap. 6° et bi.
 distinguit intellectum a sc̄ia sicut bitum aliū sp̄
 s̄z sint eiusdem generis p̄p̄ngozis q̄ sit alteroz
 eozum cum opinione z prudentia. Cōfirmat̄
 ista rō. qz v̄z inquātū euidens est aptū natum
 caulare intellectum bitam cognitiuum sui. s̄z sim
 pliciter alia est ratio euidētie in p̄ncipio et
 in cōclusionē. quia in principio p̄pter se z ex
 terminis in cōclusionē at p̄ aliud z p̄ disc̄m
 q̄ alius erit habitus in intellectu qui est cōclu
 sionis ab illo qui est p̄ncipij. nec ratio opposita
 cogit. Cum enī dicit̄ q̄ p̄ncipij magis cognosci
 tur q̄ conclusio que ex ipso deducitur. hoc si
 verum est non concludit quin sit alius habitus
 cōclusionis. nam s̄z sit alius habitus tamen p̄
 cipij it̄ dicitur p̄ speculatōem p̄ncipij in se. Alia
 ē opinio iter istas medias quam teneo. dicitur
 enim q̄ cum habitus intellectus sit quedaz q̄
 litas generata ex frequentī consideratione vt
 ex vnica p̄fecta iclinās intellectum ad p̄similes
 respectu cōplexi speculādi: pōt poni duplex ha
 bitus. vnius p̄zins qui formaliter inclināt ad
 speculatōem eius tāquā naturalis similitudo
 ex eius consideratione derelicta. alius commu
 nis qui virtualiter inclināt ad speculatiozes al
 terius in quo tale complexum alterum virtuali
 ter cōtinetur. p̄mo modo pōt concedi p̄zia opi
 nio q̄ tot sint sc̄ie quot sūt sc̄ibilia isto modo
 hoc modo p̄bat ratio ad ducta p̄ ista opinioe
 sc̄do autē modo potest esse vnus bit^o respectu
 cōplexoz multozum. cū enim cōclusiones sint in

Sextus .

principijs virtualiter et principia sunt virtualiter
in subiecto: nam terminus qui est sibi includit
dicatum in primis principijs et hoc vel essentialiter
si sint per se per se, vel virtualiter si sint per se
eandem modo. quia inquantum sic est sequitur quod in
subiecto incognito quidam cognito virtualiter
contineantur primo et conclusiones de tali sub-
iecto. et sic tota notitia que de tali subiecto nata
est haberi. et etiam ulterius que nata est haberi
de alijs per rationem eius sine sint inferiora con-
tenta sub illo sine sint aliqua attributa ad ipsum
et ad primum. omnia virtualiter continentur in ipso
subiecto. ita quod habitus qui inclinat formaliter
ad speculandum tale subiectum secundum rationem quod
tamen inclinat etiam virtualiter ad omnia complexa
predicta. sed primo ad considerandum de sub-
iecto ipso. per se autem sed non primo ad confi-
derandum de alijs per rationem eius et ita respec-
tu omnium istorum est unus habitus virtualiter
primo ergo distinctio sciencie secundum conclusionem
nec scias potest esse secundum species specialissimas. sed
illa que est secundum virtutem continentiam po-
test poni distinctio secundum genera proxima. sic intel-
ligendo quod in una notitia subiecti omnes scie-
re dicte virtualiter contente sunt unius generis ta-
tum. sed notitia composita est una species sicut et subiectum
cuius est: et hoc modo potest intelligi illam primi
posteriorum quod una est scia que est unius generis sub-
iecti. s. una vel unitate specifica vel unitate ge-
neris proximi modo per se. Ultra scias et
dictam est minor unitas scie que est respecta in
totum verorum complexorum ad que non inclinat virtua-
liter unus habitus subiecti nec primo nec per
se et dicebatur in 2° sed tantum in potentia et in
universalis sicut est habitus inclinat formaliter
ad considerandum aliquod subiectum eodem in-
clinat ad considerandum propria inferiora de ip-
sis tantum in universalis. que videlicet scienda
sunt per proprias rationes inferiorum et non per na-
turam communis et illa unitas minima potest dici
unitas generis remoti. inter legendum simili mo-
do. et expositum est in 2° de scia virtualiter que in
se est una species. s. scie omnes formaliter in illa vir-
tualiter contente sunt una genere remoto.

Quantum ad 2um principale dico tria. primum est
quod philosophus loquitur de scia speculativa a rea-
li que considerat intentiones primas abstractas a
singularibus realibus et dictas de illis in quid
per quod excluditur logica que est de secundis inte-
tionibus que de nulla re prime intentionis predi-
cantur in quid. 2um dictum est quod loqui de scia
speculativa stricto modo dicat que. s. ex natura
sui et sui subiecti ordinat tamquam ad finem. ad sci-
re tantum et non que ordinatur ad sciendum directum
in aliquo operatione que non est essentialiter speculatio
per quod excludit pratica universalis. que largo modo
dicatur speculativa eo modo que medicina vel theoz-
rica vocatur. 3um dictum est quod philosophus loquitur de scia

speculativa possibili acquiri ab homine ex lumine
naturalis intellectus. s. ex principijs cognitivis via
sensus quia cognitio nostra oritur a sensu. per po-
steriorum per quod excluditur speculativa cognitio de
substantijs separatis quantum ad propria ipsarum ut
dicitur infra. Quantum ad 3um principale dico
ista conclusionem quod scia speculativa cum triplici
determinatione predicta supra sufficienter dividit hic
a philosopho in tres partes. s. sic intelligendo quod il-
la divisio sit propria que est in composita immediate sub-
diviso quod sic per nam talis divisio non potest esse in
scias habentes unitatem primo modo. quia ille sunt
species specialissime et remotissime a diso que oritur
sunt in habentes unitatem et 2° sed istarum unita-
tum utraque contraheret unitati subiecti virtualiter
contineatis totam sciam ut dictum fuit supra. que se-
quitur quod per distinctionem talium subiecti est diso talium
sciarum. Hanc conclusionem sic expositam probo
sic. subiecta per propria et speculabilia et realia de
quibus possunt aliquid sciri via sensus. sunt tantum
tria. ergo tantum tres sunt scie speculative proprie
reales et scibilis naturaliter via sensus. consequen-
tia est evidens ex predictis. ante probat sic. nam ab om-
nibus speculabilibus realibus potest abstrahi unum
compositum que est ens habens proprias passiones. ex quo habet
ut sunt omnia transcendenta denotativa puta unum
bonum actus potest esse. que de ente est aliqua scia possi-
bilis quantum ad tales passiones est et necessaria quia co-
gnitio nostra procedit a compositum ad propria. ex per phi-
ens est et subiectum reale. nam predicetur de rebus in
quod et est subiectum proprie speculabile. quia circa ens in quod
tamen ens non est nata esse speculatio directiva in ali-
quod operatione que sit de propria et alterius generis a spe-
culatione. iteque passiones eius sunt omni de ipso
ex principijs cognitivis via sensus habentur. que unum subiectum
per quod habet omnes determinationes predictas et sic per una per
analis. Ulterius quod habet in se non est respectu propriorum
nisi in potestatem in se quod ad habet quod intellectus circa alia
speculabilia propria oritur descendere inferius et querere
subiecta spalia. Non est quod sub ente occurrat pri-
mo et esse generalissima de quibus ex principijs notis
via sensus non sunt demonstrabiles alie passiones que tra-
scendentes. et ideo nullum illorum est subiectum alterius scie a me-
tho. Ulterius si oritur dividere ad invenienda sibi
alicuius scie non oritur procedere dicendo aliquid gen-
eris accidentis. nam quodlibet illorum et quolibet spe-
cies cuiuslibet illorum in aliquo specie substantie me-
diante vel immediate virtualiter continetur et
ita quodcumque istorum ponitur pro subiecto
licet forte haberet aliam passionem scibilem de
se non tamen esset per subiectum quare non ac-
cipietur prima distinctio sciencie penes aliquid
istorum. oportet ergo dividere substantiam pri-
mo ut subiectam primum habeatur aliud a sub-
iecto. divisa autem substantiam per corpoream
et incorpoream alteram membrum. s. incorpo-
rea dicitur ad metho. pertinere cuius ratio hec est
quia et si substantia incorporea habeat passiones

sibi primo inherentes. non tamen nobis scibiles
via sensus. sed sic sunt note de ipsa sole passio-
entis. unde verum est quod illa substantia est sub
scie spe possibilis intellectui potenti cognosce
re ipsam sub propria ratione. sed non nobis. Re-
stat quod substantia corporea cui absolute pside-
rate inest primo quantitas continua: secundo quan-
titas discreta. et mediante quantitate omnia que conse-
quitur quantitate: ut sunt relationes fundate su-
per quantitatem et et qualitates quatuor speciei. et ille passi-
ones sunt de ipsa cognoscibiles ex principijs cog-
nitis via sensus. quod ipsa potest esse et est subiectum scie
speculative possibilis nobis et aliter a meth.
et hec notatur mathematica. quod quantitas dicatur esse
de quantitate vel de quantitate. id est quod mathematica non
multum compat quantitatem ad substantiam cor-
poris. sed posteriores passiones ad quantitates
que est propria passio. et quia ipsa nota est inesse subiec-
to. ideo quasi supponit ut formalis ratio subiec-
ti secundum veritatem primam subiectum virtute continens
omnia est substantia corporea et sic per se ad pars an-
tecedentia. Ulterius eadem substantia corpo-
rea non facta ad inferiora sed alto considerata
in quantum. id est habens formam que est principium determi-
nate operationis et motus et quietis habet multas
passiones sic sibi inherentes. et scibiles secundum vias
sensus. quod quo ad istas passiones est alia tertia spe-
culativa. que dicitur philosophi. seu naturalis et sic per
tertia pars antea. Preter istas tres non potest in-
veniri aliqua alia scia speculative que non conti-
neatur sub istis vel sub aliqua istarum. puta si sit
de aliqua substantia inferiori vel in aliqua ista-
rum includatur puta si sit de aliquo accidente
quod tantum sunt ille tres dividentes sciam specu-
lativam penes tria subiecta habita conditiones
superius expressas. et sic patet totum antea. et sic ad quod
tionem. Ad primum opus per ex secundo articu-
lo quod loyca licet sit speculative non tamen est rea-
lis. et idem nihil ad propositum de ea. Ad secundum dic-
tum quod supponit falsum. scilicet quod quantitas sit subiectum
mathe. sicut dictum est in tertio articulo. Ad
tertium dictum est in tertio articulo quia licet de sub-
stantia incorporea sit possibilis aliqua scia spe-
culativa non tamen est nobis cognoscibilis naturaliter
via sensus et ideo nihil facit ad propositum. Ad
quartam dictum fuit in primo libro et est in uno
notabili exponendo litteram. antea enim est falsum
nam metha. non considerat omnem quantitates nisi
tantum in universalis et modo preposito. Ad
ultimum dicendum quod licet metha. mathe. et philosophi.
tractant de quantitate. differenter tamen. quia
metha. in quantum est pars entis et habet rationem
entis. philosophi. autem ut potest esse subiectum motus
mathe. vero sub ratione propria quantitates.

Questio.

iii.

Trum de ente per accidens per
modo possit esse scie
tia. videtur quod sic. nam de quocumque
potest esse demonstratio. potest esse scien-
tia: quod demonstratio est syllogismus faciens scire
primo posse. sed de ente per accidens primo modo d
monstrat hic aliquid. sicut per se. Prete-
rea scia subalternata est de ente per accidens. pri-
mo modo. quod de tali ente per accidens potest esse scia.
consequentia est evidens. et antea probatur. tum in-
ducendo in perfectia: musica: et astrologia. nam d
linea visuali multa preedit prospectibus que per so-
lam rationem linee non insunt. alioquin pro-
spectiva esset pure geometria. Sicut ostendit multa que
per solam rationem visualitatis non insunt aliter
esset pure naturalis. quod quid est subiecti eius in-
cludit ambo que quidem non constituunt nisi unum
per accidens. tamen quia quilibet talis scia subal-
ternatur duabus. quod utriusque conclusiones con-
tinentur in ea per principijs. quod non est nisi sub-
iectum includeret subiecta ambarum. Contra
philosophus hic in littera. In ista questione primo pre-
mittam aliquas distinctiones. secundo ostendam ali-
quas conclusiones. Quantum ad primum sit illa
modo ut li per accidens preuat preuatatem in enti-
tatem rei per se accepta. Alio modo dicitur ut
li per accidens preuat preuatatem in entitate rei si
in se sed in comparatione ad aliquam causam preter
intentionem enanti modo preuatatem in exponendo
litterarum. Secunda distinctio sit ista. quod esse scia de a
liquo dicitur dupliciter. scilicet proprie et stricte: et large si-
ne communiter proprie quidem de illo dicitur esse
scia. de quo aliquid scire. sicut est subiectum de quod
scitur passio. large autem et contrarium dicitur esse scien-
tia de illo quod scitur. ut de conclusione seu d
passione scia de subiecto. tunc enim magis pro-
prie diceretur scia eius quod de ipso. Tertia di-
stinctio sit ista. quod scia potest distingui vel secundum uni-
tatem speciei specialissime: vel generis inter me-
dij et principium vel etiam generis remoti. sicut di-
ctum fuit in questione precedenti. Quantum ad
tertium propria conclusio sit ista. de ente per accidens pri-
mo modo accipiendo de quo proprie non potest esse
scia per se una unitate speciei. hanc conclusionem
ostendo sic. unius scibilis isto modo est una per se
sed talis entis per accidens non potest esse una ca-
per se. et probatio mihi. quia cum totum illud non
sit aliquod unum ens: non poterit esse per se ali-
cuius unius passionis. et idem de tali nihil demon-
stratur nisi per alteram conceptum quem includit
et ideo illi conceptui per se inest tale demonstratum
non autem toti composito nisi per accidens ergo
scia una spe que est conclusionis demonstrate non
est per se nisi de altero conceptu in tali ente con-
plexo. Secunda conclusio sit ista. de ente per ac-
cidens primo modo accipiendo de quo non pro-
prie sed communiter non potest esse scia una unitate

speciei per se. hoc apparet simili rōe. quia de tali non pōt accipi proprium mediū ad ipsū dōmōstrandū nisi per conceptū alterius et ita nō sciatur nisi per accidens. Tertia conclusio sit ista qd de ente per accidens primo modo accipiendo de quo proprie potest esse scia vna unitate generis proximi vel remoti. hanc ostendo sic. vni⁹ intelligibilis plures passiones continentis pōt esse scia vna unitate generis proximi vel remoti sed ens per accidens pōt esse huiusmodi. ergo rē. p batio minoris nam tale ens ē aliquo modo vni⁹ intelligibile unico actu intelligendi. non tamen ita simplici et per se vno actu concipiendi concipitur homo albus sicut homo tali ergo enti natura ē correspondere habitus per se et talibus actibus generat⁹. h ille habitus non sit ita vnus sicut ille qui est alterius partis tantū tale quidē totam pōt multas passiones includere quas sinistra pars per se includit. licet nullā includat nisi rōe alterius partis vt dictam ē supra. ergo habitus proprius istius totius virtualiter inclinat ad oēs istas passiones sciendas de illo toto quare omnes iste scie virtualiter continentur i habitu qui ē per se correspondens enti per accidens et ita habent unitatem in genere proximo. licet non tantam sicut illi qui includunt i habitu corripite vni conceptui quiditatis. Dices qd linea visualis non ē intelligibilis aliquo vno actu sed diuersis. ex quibus diuersi bitus relinquuntur alter linee alter visualitatis. quoz vterq; visualiter inclinat ad speculandum illa d suo pprio obiecto. que in illo obiecto virtualiter includuntur. vt sic sicut nec vna scia ē de toto nisi per accidens. sic nec vnus hitus virtualiter includit illas scias que sunt de vna parte et alia. Contra qd si sic dicatur nō video qualis unitas possit assignari scie subalterne. vt misce vt perspectiue nisi unitas aggregationis. qd vt in conueniens et potest caneri si via supraposita de scia vna gener teneatur. Ad primū in opm dicendum qd ens per accidens pōt vno modo accipi p conceptū quem per se importat hoc qd ē ens per accidens. alio modo per illa re substrata cui inē et de qua denominatine predicatur. 2o accipiendo intelligendū ē dictū qd non pōt argumentū at nō procedit nisi pō accipiendo exm a fiti. si ostendatur qd de infinito et de vacuo non ē scientia. hoc non intelligitur de cōceptu importato. nam de infinito et de vacuo multa demonstrat qd 3o et 4o p bati. sed intelligi pōt de illo substrato qd intelligitur denominari a tali cōcepto Ad 2m p3 ex solutione questionis quomodo de ente per accidens pōt esse scia eo mō quo ibi expositum est. et aliter nequaquam. auctoritas qd ad ppositum facit nam intelligit secundus primā et secundam conclusionem.

Questio

Trum possit esse scia de ente per accidens 2o dicitur

cto videtur qd sic. nam de quocūq; potest esse demonstratio et scia. ga demonstratio facit scire. ex p̄ poste. sed d̄ ente p accidens. 2o demonstrat qd. hic aliqua sicut p3 qd rē. p̄terea. qd h3 cāz determinatam pōt per illam sciri sed ens pe accidens fo modo et h3 qd rē. probatio. m. ga secundū philosophū h3 in ista tale ens per accidens p̄uenit a cā naturali qd ē vt in pluribus et non a cā qd ē ad vtrūlibet. sed cā. naturalis. ē determinata cuz p̄dicat ex necessitate. et per hoc distinguitur a voluntate. ergo ens per accidens h3 causā determinatā. p̄terea qd venit a cā in variabili ē nec. et p̄ p̄ns scibile. sed ens per accidens ē h3 i. qd rē. ma. probatur. ga non vt effectus quandoq; euenit et qd nō nisi ga cā qd h3 sic vt alr ad ipsū qd non videtur posse esse sine mutabilitate cāe. si ergo cā sit immutabilis. et effectus erit mutabilis et necessarius. et per consequens probatio m. ga a p̄ ente p̄uenit qd licet effectus positus et p̄ns ens per accidens h3 respectu eius nō sit ens per accidens p̄ autē ens ē inmutabile ex octauo phisi. Cōtra qd. hic in ista In ista questione p̄mittam aliquas distinctiones. fo ostēdā aliquas conclusiones. Quantum ad primū supponendo tres distinctiones positas in p̄cedēti questione. Sit ista 4a distinctio. scia pōt dupliciter accipi. vno p̄ habitu conclusiōis p vt. f. est notitia habita per causam necessariam alio ac accipitur pro quocūq; determinata nō per causā per se licet non necessariam. Quinta distinctio sit ista. qd aliquid potest sciri dupliciter vt absolute et reduplicative. Quantum ad 2m sit ista p̄ conclusio. de ente per accidens 2o accepto. f. reduplicative. in q̄tū ens per accidens. non pōt esse scia hoc apparet per rōes qd h3 qd oē illud de qd ē scia ē semper vel vt frequēter. h3 ens p̄ accidens in q̄tū per accidens nō ē h3 i ergo rē. maior p3 quia ens per accidens. 2o d̄ i cōpationē ad alia causā p̄ter causā intētionē euenit qd nō tñ sepe nec frequēter. et ideo vt sic tale ens p̄ accidens non est scibile. Secunda conclusio sit ista de ente per accidens. secūdo modo reduplicative sumpto sed ab solute pōt esse scia. hanc ostēdo sic. oē illud qd h3 cām determinatā a qua euenit semper vel frequēter. est scibile qd illam cām sed ens p̄ accidens 2o nō in q̄tū ens p̄ accidens. sed absolute sumptū est huiusmodi. ergo rē. p̄batio minoris. h3 enim ex cōpationē sol ad zodiacū non possit sciri qd p̄nat sub cane. ga sic nō hētur causa pluuie. tñ ex cōpationē alterius planete ad solem vel ad alium planetam vel ad stellas fixas vel respectu lune sic elenate in cōpationē multoz sit. p̄t sciri hec que sunt cōcurrētia et sunt cē pluuie vt in pluribus. et sic generalit̄ in aliis. nullum enim est ens per accidens respectu alicuius qd

nō sit per se effectus respectu alicuius alterius
 vñ alioz concurrentium. Ad primum in op^m
 responsum fuit in precedenti questione dilua/
 guendo de ente per accidens. s3 qd pōt accipi l'
 per conceptu quem importat hoc qd ē ens per
 accidens t p se substrata de qua ille concept^o
 denominatus predicatur. secundo modo non
 ē scia de ente per accidens in quantum per acci/
 dens. sed pōt ēē p^o de ente per accidens. ergo fo
 mō qd ē ens causuale z fo. tū. si aliqua hic
 demonstratur ab ap. per. rationē causalit sciet
 d illo cōceptu importato. Ad 2^m dico qd m. est
 falsa. ad probationē dicendū qd tale ens pro/
 ueniat a cā naturalitū qz euenit p̄ter eius in/
 tentionē ideo talis causa nō ē determinata nec
 vt in plurib^o respectu tal' effect^o. s3 sit determinata
 vt frequēt respectu effectus p̄p̄tū itēdit
 Ad 3^m dicendū qd ma. ē vera de cā p̄xi. m. vō d
 causa remota. id argumentū nō cōcludit ga qz
 uocat. S3 contra. ga ma. ē vera de cā remota
 qd p̄bo sic. nāz si p^o cā necō cat mediate. a. ne
 cessario mouet ip̄s. a. z. a. necessario motū necō
 mouet. b. z sic vsqz ad p̄ximā cāz cum posterio
 oz nūqz moueat nisi mota. a. p̄xi. Si ergo so
 la p^o cā concedatur mouens necō. sequit qd cō
 necō mouebunt. z sic stabit argumentū. At
 g dicendū qd ma. ē falsa ad probationē dico qd
 causa voluntaria sine sui mutatione pōt alr se
 habere ad effectum per solam mutationē alteri
 us a quo effectus depēdet ita qd soluz ex parte
 effectus sit mutatio. agēs autē volūtariū per vo/
 luntatem antiqz ē cā effectus noui ex^m. si volo
 nunc me sedere cras. tal' voluntatē existēte vni
 formi. sedebō cras. ita qd ē effectus nou^a volū
 tate antiqz n̄ mutata sic dō ē d p̄ ente. qd ip̄s volū
 tate antiqz z eterna. vult qz d vult. ita qd ab ei^o
 voluntate imutabili eueniunt effectus noui qd
 die ap. ad op^m intellexit s3 p^o cōclusionē.

Questio

Verum ens verum debeat se/
 parari a consideratio
 ne metba. videtur qd n̄. nam metba. ē
 scia z cōmunissima. g maxime videt
 eē circa p^o obiectam scibile z intelligibile. sed
 p^o obiectū scibile z intelligibile vñ ēē vep. g zē.
 m. p3 ga non vñ aligd posse poni nisi vep qd cō
 ueniat oibus intelligibilibus si sit distinctū ob/
 iectū contra oba aliarū potentiarū. Confirma
 tur. qz secundo huius dī qd vocari pbi. verita/
 tie sciaz recte se h3. z loquit ibi de metba. ergo
 ipsa erit de vero. P̄e^o vñ quodqz sicut se
 habet ad veritatem ex 2° huius ergo verum cō
 uertitur cum ente. sed metba. ē de ente. g z d vō
 P̄e^o. si verum excluditur a consideratione
 metba. hoc non ē vt videtur nisi ga dicit aligd
 diminutum. sed hoc ē falsum. nāz que diminuūt
 de perfectione entis non attribuūt p̄ enti. vt
 p3 de cāto z finito z h^o i sed verum attribuūt

deo in sūmo. vñ dicitur 2° h^o qz p̄xi. sc̄piternoz
 necesse est semper eē vcrissima ergo verum non
 debet excludi a consideratione. Contra p̄ba
 hic in lfa. In ista qdē p̄ tractabo opinōem
 vñ. 2° respondebo aut ad questionē. Quātū
 ad p^o ē vna opinio que ponit duo. p^o ē qd verū
 ē p^o obiectū intellectus. qd p̄bat sic. obiectū
 potentie p̄p̄tiam determinatur ad potentiaz
 cuius ē obiectum. sed verū ē h^o i respectu intel
 lectus. ergo verū ē obim p^o intellectus ma. p̄z
 ga obiectus appetitus vt bonū determinat ens
 ad appetitum. g a simili vñ i alijs potentijs. puta
 de intellectu qd obiectam intellectus determinat
 ens ad intellectus. minor declaratur ga sup ens
 non videtur aliud determinans ipsuz ad intel
 lectum n. si verum quia ens vt ens de se ē indis/
 rens ad sensibile z intelligibile. 2^m dictum est
 qd ens vep nō ē de cōsideratione metba. qd d
 batur vno dicto sic. nulluz distrabens z dimina
 tum ē de consideratione metba. cum metba. sit
 maxima scientia. sed ens verum est huiusmodi.
 g zē. p̄bo minoris. ga cā intellectus tendat in
 obz inq̄tuz in intellectu ē. sequitur qd verū ens sit
 obiectum intellectus dicit i dēz entis i intellectu
 z iō rōez entis diminuti z distracti. nam eē ab in
 tellectum diminuit ab ente z abstrahit. Contra
 p^o dictū arguitur sic p^o obz p^o s3 sūaz ratiōez
 formalem ē prius simplr ipa p^o vñ saltem actū
 p^o. sed verum cum secūdū te dicat rationē entis
 in intellectu non ē naturaliter prius ipō actu. nā
 non contingit cognoscere seu intelligē rōez entis
 in intellectu vt cogniti. nisi intelligendo actū in
 telligendi per quem sic ē in intellectu g ens verū
 secundum te non ē p̄ximam obiectam intellectu^o
 P̄e^o. illud non est p^o obiectum intellectus
 qd non intelligitur actu directo sed reflexo tan
 tum. sed veruz secūdū te ē h^o i. g zē. maior p3. ga
 actus directus p̄cedit naturaliter actuz reflexū
 . cum ergo in quolibet actu inueniatur format
 iō obiecti. impossibile ē illud qd cognoscitur tā
 tum actu reflexo eē p̄ximā obiectus potētie. mi
 p3. ga secūdū te verum intelligitur sicut ratio
 intelligibilis que h3 intelligi plusqz obiectū pa
 ta lapis fuerit intellectus reflectendo supra rati
 ones obiecti. P̄e^o ē dicitur contra s3 ipossi
 bile ē obiectū habitus excedere obiectum po
 cuius ē habitus. sed obiectus metba. ē ens ergo
 ens ratio entis sit p̄xiōz rōe veri ipossibile est qd
 verum sit p̄xiōz m obiectum intellectus aliqz
 aligd eēt subiectū metba. qd nō h3 rōez intelli
 gibilis inq̄tū tale. P̄e^o. illud qd secūdū p
 p̄xiā rōez pōt intelligi non inq̄tuz includit aliud
 ita ē per se intelligibile sicut illud aliud. z p̄xiōz
 eque erit p̄ximam obiectū intellectus. s3 bonuz
 inq̄tū distinguitur contra verum z vt non inclu
 dit eius rōez. ita ē per se intelligibile secūdū suā
 p̄p̄xiā rōez. sic e conuerso verū inq̄tū verum
 non includit bonum. g bonum eqz erit p^o obz

Sextus.

intellectus sicut verum. qd est 3 te 23 veritatem
ga tunc vni^o po^o e^oni duo oba p^oima. p^obatio mi.
tam. qz intellectus d^oas boni inq^otu bonu^o z veri
inq^otum veru^o cognoscit e^o p^ofecte ex vtraq^o par
te ergo etiam cognoscit extrema. cum hec disse
rentia non conueniat bono nisi secundu^o prop^ori
am r^oe z vt d^oct a vero. tum. qz si non intellige
retur bonum nec aliquid aliud nisi vt include
ret verum. sequitur q^o nec bonu^o nec quiditas
reintelligeret nisi per accidens. cum per
accidens includit verum. Et ita intelligitur
per accidens z non simpliciter. sicut coruscus
non cognoscitur simpliciter si cognoscitur i^oq^o
tum veniens. Propter istas r^oes concedendu^o
est q^o p^oima obiectu^o intellectus non pot^o e^o ali
qd nisi formaliter v^o salt^o realiter z essentialiter
includatur in quocunq^o per se intelligibili. sicut
obiecti visus non e^o nisi qd e^ontialiter includit^o
in quolibet per se visibili. puta lux v^o color. cu^o
aut^o vnu^o quodq^o ens sit per se intelligibile. z ni
hil possit inq^oq^o ente sic includi nisi ens. legatur
q^o p^oma obiectum intellectus est ens vnde Auic. p^o
met^oba. capitulo quinto. dicit q^o ens p^o ip^oressio/
ne ip^orimatur in anima. o^os aut^o e^o r^oel transcende
res que sunt passionis entis puta verum. bonu^o
z^o sunt posterior^oes p^o obiecto. z quolibz earu^o est
eque p^o se intelligibilis nec vna h^oz magis ratio/
nem obiecti intellectus qua^o alia. Improb^oba/
tio secundu^o dicti p^o ex ip^orobatioe p^omi. ga ex eo
sequitur ga supponit illud. Nec r^o p^o p^oio
dicto cogit. nam sicut fuit dictu^o in p^o libro poten
tiaru^o aie qued^o sunt disperate. z taliz sunt ob
iecta simpl^o diuersa. qued^o s^ont subordiate que
admodu^o se habent omnes po^o s^ont respectu
intellectus z talia s^ont similit^o obiecta subordi
nata. vt sicut po^o e^o sub po^o ita obiectu^o sub obie
cto. obiectu^o ergo intellectus e^o comunissimum z
abstractissimu^o z ista abstractio z coitas e^o deter/
minatio talis obi. nec oportet q^o determinet per
aliquid posterior^ois ente. Supponit eti^o r^o vt cre
do vnu^o falsum. s. q^o bonu^o determinet obiectum
appetitus qz sicut ens sub r^oe entis e^o p^oma obie/
ctum intellectus. ita z voluntatis de q^o alias.
Quantu^o ad p^o p^o p^oremittit aliquas distinctio
nes. z add^o aliquas conclusiones: De primo
sit ista p^o distinctio q^o veritas e^o duplex. quedam
e^o in rebus qued^o i^o intellectu. z distinctio sit ista
q^o veritas in reb^o s^omitur dupl^o. v^o absolute s^o
z^o. alio^o p^o r^ocopatione ad intelligent^o z cognos
cent^o. p^o sumitur tripliciter. vno mo^o vt dicit ab
solute coformitate producti ad producens. ali^o
determinate vt dicit conformitate producti ad
producens secundu^o imitatione. s. vt supra istam
imitatione addit ad^o q^ontionem. prim^o modus istoz
triu^o licet videatur e^o cois secundo z 3° cu^o si nom^o
ponatur ad significandu^o quodcuq^o istoz triu^o
ecadu^o p^opropiam r^oes e^o equiuocu^o. Secundu^o
s^omodo inuenitur in creatura que imitatur ex^o

plar diuina v^o creatu^o qz illi a quo producitur
cui assimilatur aliq^o modo. Tertius inuenitur in
filio dei in q^o e^o veritali q^o e^o s^oima similitudo ad
primu^o producens secundu^o August. hec e^o confor/
mitas cu^o ad^oequatione. Secundo at mo^o prin
cipali. s. vt e^o veritas in rebus per co^oparationem
ad intellectus d^o res vera tripliciter. v^o inq^otas
e^o de se manifesta sui cuiusq^o intellectui pot^oti
manifestatione cognoscere. alio^o ga e^o assimilati/
ua intellect^o sibi assimilabilis. puta mediate actu
v^o aliqua specie. qualis non e^o nisi intellectus cre
atus. ali^o ga facta manifestatione v^o assimilatio
ne: res e^o intellectu sicut cognitum in cognoscete
Et est sciendu^o q^o iste fo^o ternarius distinguit^o
a primo. ga habitudo ad producentem z ad in
telligent^o: alia z alia e^o. s. quandoq^o idem sit itel
ligens z producens. possunt enim separi naz si
per ip^opossibiles deus e^o producens alicuius co^osi
milis z equalis secundu^o imaginatione z non e^o e^o
intelligens. e^o primus modus tripartitus sine
secundo similiter e^o conuerso. si e^o alius deus intel
ligens creaturas z non producens. quomodo
eti^o distinguatur partes vtriusq^o ternarij inter
se p^oz intuenti. Tertia distinctio sit ista q^o veri
tas intellectu e^o duplex secundu^o eius duplicem
operatione. quaruz vtraq^o natus e^o intellectu co
formari obiecto vt mensuratus mensure ex q^o
to huius ca^o. de ad aliquid. vna veritas dicitur
icoplexa. alia coplexa e^o autem inter istas veritas
tes. d^ora. vna. ga veritati icoplexe no^o opponitur
falsitas. s. ignorantia tantum. z sic intelligitur
illud tertij de anima q^o intellectus circa qd qd
e^o semper e^o verus. sicut sensus circa p^oma obiectu^o
z intelligendu^o e^o p^ose circa co^oceptum simplicite^o
simplicem. ga circa conceptu^o no^o simpliciter sim
plicem s^o no^o possit e^o formaliter falsus. tam^o po
test esse virtualiter falsus. apprehendo aliquid
sub determinatione sibi non conueniente vnde
g^onto huius ca^o de falso d^o q^o e^o aliqua. r^o in se
falsa no^o s^ont de aliquo falsa. z tam^o ista r^o in se
falsa e^o intelligibilis simplici apprehensione. licet
ipsa non exprimat aliqd qd nisi forte qd nomi
nis secunde at veritati. s. complexe opponitur igno
rantia p^oma iue z falsitas contrarie. q^o s. vnu^o e^o
q^o in re non s^ont vni^o. z^o differentia est in mo
essendi. veritatis in hac operatione z illa. licet
enim in vtraq^o operatione intellect^o sit p^opropie
veritas. p^o tam^o non e^o ibi obiectine sed formali
ter. z^o at e^o ibi formaliter z obiectine. neutra eiz
est in intellectu obiectine nisi reflectente se sup
actum suuz co^oparando illum ad obiectum. que
reflexio. s. in cognoscendo q^o actus talis e^o simi
lis vel dissimilis obiecto. no^o e^o nisi in co^oparatio
ne z diuisione. Ad cuius maior^o euidentiuz
e^o notandu^o q^o veritas e^o icoplexa e^o h^oudo con
formitatis z similitudinis actus simplicis ad ob
iectum simplex intelligibile. veritas at coplexa
ad obiectum coplexum. veritas p^oia subiectine

z formalit̄ ē in actu simplicī. z^o dō i actu p̄plexo que ē cōp̄ositio z diuisio. neutra aut̄ ē in intellectu obiectiue nisi in intellectu se reflectēte super actū suū z compante ipsū ad obiectum. vtrum sit sibi similis z conforimis vel non. et tunc cognoscit ista conforimitate z similitudinem que ē formaliter ipsa veritas. hec autem reflexio z cōparatio non ē sine cōpositione z diuisiōe q̄re sequitur q̄ in sola operatione cōplexa ē veritas obiectane. Dubium tamen ē vtrum hec veritas z illā sit relatio realis vlt̄ rōis. De veritate icōplexa dicendū q̄ cū sit de tertio modo relatiōis q̄ sit realis ex parte operationis. qz op̄atio ista essentialiter depēdet ex obiecto vt mensurata ad mensuram. sed ē rōis ex parte obiecti. quia obiectum vt sic h̄ ē diminutum nā esse cognitum distrahit ab ente. tūz. ga obiectū ē mensura quare non depēdet essentialiter ab operatione mensurata. De veritate cōplexa dicendum ē eodē. si ipsa sit illa conforimitas operationis ad obiectum vt predictus ē. si autē vt ḡ dā dicant veritas cōplexa sit cōforimitas inter partes obiecti puta inter predicatum ē subiectūz tunc vtrūq̄ erit relatio rōis. quia extrema vt sic sunt entia rationis super quorū habitudinē fundatur ista cōforimitas q̄ ē veritas formaliter. Si autē detur vtrūq̄ opinio. respōdendū est sicut p̄ ex p̄dictis. De secūdo p̄cipali sit ista p̄^o veritas i intellectu p̄ opera rationē cōplexā nō ē de consideratione metha. rō h̄ ē. ga talis veritas vel ē relatio realis vlt̄ solū rōis p̄ duas opiniones. si ē realis pertinet ad considerationē libri de anima. vbi agitur de potētia aie. ex natura enim actus intellectus cognoscitur quō est sūdamētī materialis relationis. Si ē relatio rōis secūda aliam opinionē. tunc pertinet ad cōsiderationē logici. cuius ē considerare verūz z falsum. possibilez impossibile. z omnes alios modos cōpōis similiter dicendū ē de veritate incōplexa intellectus. z^o p̄ sit ista. veritas in reb^o p̄ sumpta. i. per cōparationē ad producētē. pertinet ad cōsiderationē metha. hāc ostēdo sic illud reale verum quod non contrahit ens inq̄tū nec ad motū. pertinet ad cōsiderationē metha. sed veram reale dictam isto modo ē h̄. i. q̄ zc. p̄bō minoris ga vt patet ex p̄dictis tale verum inuenitur in diuinis vbi nec ē motus nec q̄stitas. Tertia p̄ sit ista. verū reale sūptum per cōparationē ad cognoscentē p̄mo mō illoz triū. pertinet ad cōsiderationē metha. probatio hui^o. nā tale verūz p̄uertitur cū ente q̄ p̄tinet ad metha. sicut z ens cū quo conuertitur. aīz p̄. ga oē ens q̄tū ē dō se ē manifestū sū enicūz intellectui potēti cognoscere ipsū. Quarta conclusio sit ista. verum reale sūptum per cōparationē ad cognoscentē z^o z^o istozū triū nō pertinet ad cōsiderationē metha. rō p̄o secūdo mō ē. ga tale verum non conuertitur cū ente p̄z nam contra-

bitur ad actum determinatum vt p̄z q̄ nō pertinet ad metha. q̄ determinat de ente. Rō p̄ tertio mō ē ga tale ens ē verū diminutum z cōtractum ad ens logicum vñ omnes secūde intentiones de tali ente predicantur. z iō p̄o q̄ vt sic excluditur a metha. conuertitur tamē cū ente aliqualiter. quia logicus considerat omnia aliqualiter vt metha. i. mōis considerationis ē alius. i. per ḡ reale z per intentionē. z^o sicut ē ē conuertibilitas entis simpliciter z diminuta. ga neutz alteruz excedit i cōtate. nā ḡ dā ē simpliciter ens pōt ē ens diminutū. q̄tē oē ens pōt ē cognitum aut intellectum. Ad argumētū i oppositum i. p̄^o supponit falsūz in minori vt p̄z ex p̄mo articulo pōt tñ respōderi ad oīa siml qd nulluz ē contra dicta. arguitur enī dō vero reali modo p̄posito. dictū at p̄bi p̄cise excludit a consideratione metha. verū in intellectu cōplexo. qd ē i cōpōe z diuisiōe. sicut exp̄esse p̄z in ista eius. Contra. a quo non excluditur cōsideratione cāe nec effectus. sed illa veritas intellectū ē effectus entitatis realis. iuxta illud in p̄dicamentis in eo quod res est vel non est dicitur oratio vera vel falsa. Respondeo. nā est vera de cū totali. non sic est i p̄o. nam veritas triplex excludit oīa a metha. p̄bi. dependet ab intellectu. ita q̄ res ex se nō est sufficiens cā alicuius istarum. i. ad illam requiritur vt p̄bat auctoritas allegata. ita q̄ li in eo non dicit cā p̄scalam veritatis in intellectu. sed requiritur in selectas cōponens p̄dicatum cum subiecto.

Explicit sextus liber.

Questio

Prima

Intra septi

mam librū q̄ritur Utz inherē^o sit d̄ eētia accēns. vt q̄ n̄. nā eētia p̄fisionis p̄cognoscitur de mōstratōi cū sit me^m i de mōstratōe vt d̄ z^o posse.

sed inherē^o eius nō p̄cognoscitur sed p̄cludit i demōstratōe. ergo inherē^o n̄ ē de essentia p̄fisionis. P̄terea. si sic. ergo dicendo accidens inherens puta albedo inherēs esset nugatio. cōsequēs est falsum q̄ z aīz. p̄batō p̄ne. ga addē aliquid ei de cuius eētia est. ē nugatio. Contra. ga. si non. q̄ inherē^o alia d̄rīs ab accēte vt eēt substantia vt accēns. n̄ substantia p̄z. nec accēns vt videtur ga tunc inhereret. et sic eius eēt alia qua inherentia differens. z sic in infinitūz. Cōfirmatur. ga secūda boe^m accēns eēt ē inesse.

In ista questione p̄mitram aliq̄s distiūctōes z^o ostendā aliq̄s conclusiōes. Quātū ad p̄^o sit ista p̄ma distiūctio q̄ cū hoc nomen accēns